

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการจัดระบบงานวารสาร และทัศนคติของบรรณารักษ์ต่อการจัดระบบงานวารสารในหอสมุดกลาง สถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ในด้านรูปแบบการบริหารงานวารสาร หน่วยงานที่รับผิดชอบงานวารสารแต่ละงาน และบุคลากรผู้รับผิดชอบงานวารสาร ในบทนี้จะเสนอวิธีดำเนินการวิจัย ซึ่งจะกล่าวถึงประชากรที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การทดสอบเครื่องมือในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์และนำเสนอข้อมูล ดังต่อไปนี้

ประชากร

การศึกษาครั้งนี้จะศึกษาการจัดระบบงานวารสาร และทัศนคติของบรรณารักษ์ต่อการจัดระบบงานวารสารในหอสมุดกลาง สถาบันอุดมศึกษาของรัฐ 24 แห่ง ดังนี้

1. หอสมุดกลาง สถาบันวิทยบริการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2. สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
3. สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
4. สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
5. สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยทักษิณ
6. สำนักห้องสมุดและบรรณสารสนเทศ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี
7. ศูนย์บรรณสารและสื่อการศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี
8. สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
9. สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยนเรศวร
10. สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยบูรพา
11. สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
12. สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยมหิดล
13. กองห้องสมุด มหาวิทยาลัยแม่โจ้
14. สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยรามคำแหง
15. สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
16. หอสมุดพระราชวังสนามจันทร์ สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศิลปากร
17. หอสมุดสาขาวังท่าพระ สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศิลปากร

18. ฝ่ายหอสมุดจอห์น เอฟ เคนเนดี สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี
19. หอสมุดคุณหญิงหลง อรรถกระวีสุนทร สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่
20. สำนักบรรณสารสนเทศ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
21. สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี
22. สำนักหอสมุดกลาง สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า เจ้าคุณทหารลาดกระบัง
23. สำนักหอสมุดกลาง สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ
24. สำนักบรรณสารการพัฒนา สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยมี 2 กลุ่มคือ

1. บรรณารักษ์หัวหน้าฝ่าย/งานวารสาร หรือบรรณารักษ์ที่ได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบงานวารสารของหอสมุดกลาง สถาบันอุดมศึกษาของรัฐแห่งละ 1 คน รวมจำนวนทั้งสิ้น 24 คน

2. บรรณารักษ์ทุกคนที่ได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบงานวารสารของหอสมุดกลาง สถาบันอุดมศึกษาของรัฐทั้ง 24 แห่ง รวมจำนวนทั้งสิ้น 128 คน จำแนกเป็นบรรณารักษ์สังกัดฝ่าย/งานวารสาร 47 คน และสังกัดฝ่าย/งานอื่น 81 คน (ดังปรากฏรายละเอียดในตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 จำนวนประชากรจำแนกตามมหาวิทยาลัย

ลำดับที่	หอสมุดกลาง	บรรณารักษ์		รวม
		ฝ่าย/งานวารสาร	ฝ่าย / งานอื่น	
1.	หอสมุดกลาง สถาบันวิทยบริการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	-	7	7
2.	สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	-	8	8
3.	สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น	6	1	7
4.	สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	5	4	9
5.	สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยทักษิณ	-	1	1
6.	สำนักห้องสมุดและบรรณสารสนเทศ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี	3	-	3
7.	ศูนย์บรรณสารและสื่อการศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี	-	10	10
8.	สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	3	5	8

ตารางที่ 1 จำนวนประชากรจำแนกตามมหาวิทยาลัย (ต่อ)

ลำดับที่	หอสมุดกลาง	บรรณารักษ์ ฝ่าย/งานวารสาร	บรรณารักษ์ ฝ่าย / งานอื่น	รวม
9.	สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยนเรศวร	1	1	2
10.	สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยบูรพา	1	1	2
11.	สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม	-	3	3
12.	สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยมหิดล	-	8	8
13.	กองห้องสมุด มหาวิทยาลัยแม่โจ้	-	4	4
14.	สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยรามคำแหง	11	3	14
15.	สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทร วิโรฒ ประสานมิตร	1	4	5
16.	หอสมุดพระราชวังสนามจันทร์ สำนักหอสมุด กลาง มหาวิทยาลัยศิลปากร	1	4	5
17.	หอสมุดสาขาวังท่าพระ สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศิลปากร	1	2	3
18.	ฝ่ายหอสมุดจอห์น เอฟ เคนเนดี สำนัก วิทยบริการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี	2	1	3
19.	หอสมุดคุณหญิงหลง อรรถกระวีสุนทร สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยสงขลา นครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่	3	2	5
20.	สำนักบรรณสารสนเทศ มหาวิทยาลัยสุโขทัย ธรรมาธิราช	3	-	3
21.	สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี	1	1	2
22.	สำนักหอสมุดกลาง สถาบันเทคโนโลยี พระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง	1	3	4
23.	สำนักหอสมุดกลาง สถาบันเทคโนโลยี พระจอมเกล้าพระนครเหนือ	1	-	1
24.	สำนักบรรณสารการพัฒนา สถาบันบัณฑิต พัฒนบริหารศาสตร์	3	8	11
	รวม	47	81	128

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ แบบสัมภาษณ์ (ภาคผนวก ก) และแบบสอบถาม (ภาคผนวก ข) ซึ่งใช้สำรวจข้อมูลดังต่อไปนี้

1. แบบสัมภาษณ์ ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลการสัมภาษณ์บรรณารักษ์หัวหน้าฝ่าย/งานวารสาร หรือบรรณารักษ์ที่ได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบงานวารสาร ซึ่งมี 2 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับห้องสมุด จำนวนทรัพยากรวารสาร และการนำระบบห้องสมุดอัตโนมัติมาใช้ในการดำเนินงานห้องสมุด โดยใช้คำถามแบบกำหนดคำตอบให้ และแบบปลายเปิดเพื่อให้ผู้ตอบระบุคำตอบ

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดระบบงานวารสาร ครอบคลุมรูปแบบการบริหารงานวารสาร หน่วยงานที่รับผิดชอบงานวารสารแต่ละงาน และบุคลากรผู้รับผิดชอบงานวารสาร โดยใช้คำถามแบบกำหนดคำตอบให้ และแบบปลายเปิดเพื่อให้ผู้ตอบระบุคำตอบ

2. แบบสอบถาม ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามเก็บข้อมูลทัศนคติของบรรณารักษ์ต่อการจัดระบบงานวารสารในหอสมุดกลาง สถาบันอุดมศึกษาของรัฐ แบบสอบถามมี 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ฝ่าย/งานที่สังกัด ประสบการณ์ในการทำงานวารสาร งานวารสารที่รับผิดชอบ และเวลาในการปฏิบัติงานวารสาร โดยใช้คำถามแบบกำหนดคำตอบให้ และแบบปลายเปิดเพื่อให้ผู้ตอบระบุคำตอบ

ตอนที่ 2 ทัศนคติต่อการจัดระบบงานวารสารในหอสมุดกลาง สถาบันอุดมศึกษาของรัฐในด้านรูปแบบการบริหารงานวารสาร หน่วยงานที่รับผิดชอบงานวารสารแต่ละงาน และงานวารสารที่บุคลากรรับผิดชอบ

ตอนที่ 3 ปัญหาและข้อเสนอแนะต่อการจัดระบบงานวารสาร โดยแยกคำถามออกเป็น 2 ส่วนคือ ปัญหาต่อการจัดระบบงานวารสาร และข้อเสนอแนะต่อการจัดระบบงานวารสาร

ในส่วนของทัศนคติและปัญหาต่อการจัดระบบงานวารสาร ลักษณะของคำถามเป็นการวัดระดับความคิดเห็นและปัญหาของผู้ตอบ โดยได้กำหนดเป็น 5 ระดับ คือ

ระดับค่าคะแนน 5	หมายความว่า	ผู้ตอบมีระดับทัศนคติเห็นด้วยอย่างมาก / มีปัญหามากที่สุด
ระดับค่าคะแนน 4	หมายความว่า	ผู้ตอบมีระดับทัศนคติเห็นด้วย / มีปัญหามาก
ระดับค่าคะแนน 3	หมายความว่า	ผู้ตอบมีระดับทัศนคติไม่แน่ใจหรือเฉย ๆ / มีปัญหาปานกลาง

ระดับค่าคะแนน 2 หมายความว่า ผู้ตอบมีระดับทัศนคติไม่เห็นด้วย / มี
ปัญหาน้อย

ระดับค่าคะแนน 1 หมายความว่า ผู้ตอบมีระดับทัศนคติไม่เห็นด้วยอย่าง
มาก / มีปัญหาน้อยที่สุด

ในส่วนข้อเสนอแนะต่อการจัดระบบงานวารสาร เป็นแบบสอบถามแบบปลาย
เปิดเพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามระบุคำตอบ

การทดสอบเครื่องมือในการวิจัย

ผู้วิจัยได้นำแบบสัมภาษณ์ และแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปทดสอบเก็บข้อมูลใน
หอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยเอกชนจำนวน 3 แห่ง ซึ่งมีโครงสร้างการบริหารงานวารสารแตกต่างกัน ได้แก่ สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยกรุงเทพ (ไม่มีฝ่าย/งานวารสาร) สำนักหอสมุด
มหาวิทยาลัยสยาม (มีฝ่าย/งานวารสารโดยเฉพาะ รับผิดชอบงานวารสารทุกงาน) และศูนย์
บรรณสารสนเทศ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ (มีฝ่าย/งานวารสารโดยเฉพาะ
รับผิดชอบงานวารสารบางงาน) โดยมีวิธีการทดสอบดังนี้

1. แบบสัมภาษณ์ ทดสอบโดยการสัมภาษณ์บรรณารักษ์หัวหน้าฝ่าย/งานวารสาร
หรือบรรณารักษ์ที่ได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบงานวารสารของมหาวิทยาลัยเอกชนทั้ง 3 แห่ง
ดังกล่าว แห่งละ 1 คน รวมจำนวนทั้งสิ้น 3 คน

2. แบบสอบถาม ทดสอบโดยการส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ให้กับบรรณารักษ์
ที่ได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบงานวารสารในหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยเอกชนทั้ง 3 แห่ง
จำนวน 13 คน จำแนกเป็น สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยกรุงเทพ 8 คน สำนักหอสมุด
มหาวิทยาลัยสยาม 3 คน และศูนย์บรรณสารสนเทศ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ 2 คน

จากการทดสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยพบว่า เครื่องมือทั้งสองชุดที่สร้างขึ้นมีข้อ
บกพร่องบางส่วน ซึ่งได้ปรับปรุงแก้ไขดังนี้

แบบสัมภาษณ์

ตอนที่ 1 ข้อ 3 เพิ่มเติม “อื่น ๆ (โปรดระบุ) _____” เพื่อเพิ่มทางเลือกให้แก่ผู้ตอบ

ข้อ 10 ดัดคำว่า “บริการสืบค้น OPAC” และ “บริการ
อินเทอร์เน็ต” ออกจากหัวข้อ “บริการสืบค้นข้อมูลวารสาร” เนื่องจากทั้งสองบริการดังกล่าว
เป็นบริการของห้องสมุดโดยรวม และห้องสมุดส่วนใหญ่มอบหมายให้ฝ่าย/งานบริการเป็น
ผู้รับผิดชอบ โดยจัดสถานที่ไว้เฉพาะสำหรับให้บริการแก่ผู้ใช้ห้องสมุด

ตอนที่ 2 เพิ่มเติมคำถามของข้อ 5 โดยเติมข้อความ “ทั้งเต็มเวลาและบางเวลา” ต่อท้ายคำถาม เพื่อให้เกิดความชัดเจนแก่ผู้ตอบ

แบบสอบถาม

ตอนที่ 1 ข้อ 3 ตัดคำว่า “บริการสืบค้น OPAC” และ “บริการอินเทอร์เน็ต” ออกเพื่อให้สอดคล้องกับแบบสัมภาษณ์ที่แก้ไข

ตอนที่ 2 ข้อ 5.3 ตัดคำว่า “บริการอินเทอร์เน็ต ควรให้ฝ่าย/งาน _____ รับผิดชอบ (โปรดระบุเหตุผล)” ออกด้วยเหตุผลเดียวกัน

หลังจากแก้ไขปรับปรุงเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยจึงได้นำเครื่องมือดังกล่าวไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มประชากร

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลตามเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้

1. แบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้ส่งแบบสัมภาษณ์ถึงหัวหน้าฝ่าย/งานวารสาร หรือ บรรณารักษ์ที่ได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบงานวารสารในหอสมุดกลาง สถาบันอุดมศึกษาของรัฐจำนวน 24 แห่ง รวมทั้งสิ้น 24 คน เพื่อให้บรรณารักษ์เตรียมข้อมูลเพื่อการสัมภาษณ์ หลังจากนั้นได้โทรศัพท์นัดหมายวันสัมภาษณ์จริง โดยเข้าสัมภาษณ์ด้วยตนเองตามวัน เวลาที่นัดหมาย การสัมภาษณ์ดำเนินการระหว่างวันที่ 1 กุมภาพันธ์-30 มิถุนายน 2542

2. แบบสอบถาม ผู้วิจัยได้แจกแบบสอบถามให้กับบรรณารักษ์ทุกคนที่ได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบงานวารสารในหอสมุดกลาง สถาบันอุดมศึกษาของรัฐทั้ง 24 แห่ง จำนวน 128 คน โดยส่งทางไปรษณีย์ ผู้วิจัยใช้ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งสิ้นประมาณ 7 เดือน ตั้งแต่ 1 มีนาคม-31 กันยายน 2542 ปรากฏว่าได้แบบสอบถามกลับคืนมาทั้งสิ้นจำนวน 107 ชุด คิดเป็นร้อยละ 83.59 ของแบบสอบถามที่ส่งไปทั้งหมด

การวิเคราะห์และนำเสนอข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งเป็น 2 ส่วน ดังนี้

1. ข้อมูลที่ได้จากแบบสัมภาษณ์ นำมาแจกแจงความถี่ และนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปตารางประกอบความเรียง

2. ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปสถิติทางสังคมศาสตร์ (Statistical Package for the Social Science/Personal Computer - SPSS/ PC+) โดยวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับดังนี้

2.1 ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถามในตอนต้นที่ 1 ซึ่งเป็นข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ นำเสนอผลการวิเคราะห์ในรูปแบบตารางประกอบความเรียง

2.2 ทศนคติของบรรณารักษ์ต่อการจัดระบบงานวารสาร และปัญหาต่อการจัดระบบงานวารสาร วิเคราะห์ข้อมูลโดยแจกแจงความถี่ หาค่าเฉลี่ย (\bar{x}) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่า T- test โดยแปลความหมายของค่าเฉลี่ยดังนี้

ทศนคติ	ปัญหา	
4.51 - 5.00	เห็นด้วยอย่างมาก (หม)	มากที่สุด (มส)
3.51 - 4.50	เห็นด้วย (ท)	มาก (ม)
2.51 - 3.50	ไม่แน่ใจหรือเฉย ๆ (มน)	ปานกลาง (ป)
1.51 - 2.50	ไม่เห็นด้วย (มท)	น้อย (น)
1.00 - 1.50	ไม่เห็นด้วยอย่างมาก (มหม)	น้อยที่สุด (นส)

2.3 ข้อเสนอแนะ ซึ่งเป็นแบบสอบถามปลายเปิด ผู้วิจัยแจกแจงความถี่ตามจำนวนผู้ตอบในส่วนนี้

สำหรับผลการวิเคราะห์ข้อมูล นำเสนอในบทที่ 4 และอภิปรายผลและข้อเสนอแนะนำเสนอในบทที่ 5